

УДК 811.111'42

ІМПЛІЦИТНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ НЕГАТИВНОЇ ОЦІНКИ У КРИТИЧНИХ ЗАУВАЖЕННЯХ В АНГЛОМОВНІЙ НАУКОВІЙ СТАТТІ

О.Л. Балацька, канд. філол. наук (Полтава)

Статтю присвячено аналізу імпліцитних засобів вираження негативної оцінки у критиці в англомовній науковій статті – провідному жанрі англомовного наукового дискурсу. Встановлено, що указаний спосіб актуалізації аксіологічного змісту критичних зауважень реалізується за допомогою низки індикаторів, поданих різними наборами засобів, що застосовуються для конструювання смислів «Нездійснена дія» та «Дія здійснена погано».

Ключові слова: англомовний науковий дискурс, жанр, імпліцитні засоби, конструювання смислів, критика, критичне зауваження, негативна оцінка, стаття.

Балацкая Е.Л. Имплицинтные средства выражения негативной оценки в критических замечаниях в англоязычной научной статье. Статья посвящена анализу имплицитных средств выражения негативной оценки в критике в англоязычной научной статье – ведущем жанре англоязычного научного дискурса. Установлено, что указанный способ актуализации аксиологического содержания критических замечаний реализуется с помощью ряда индикаторов, поданных разными наборами средств, используемых для конструирования смыслов «Несовершенное действие» и «Действие совершено плохо».

Ключевые слова: англоязычный научный дискурс, жанр, имплицитные средства, конструирование смыслов, критика, критическое замечание, негативная оценка, статья.

Balatska O.L. Implicit Means of Negative Evaluation in Critical Remarks in Research Articles in English. The article analyses implicit means of negative evaluation in criticism in research articles in English, a research article being treated as the leading genre of English-language scientific discourse. This type of critical remarks axiological content actualization has been found out to be verbalized with a number of indicators. These indicators are presented by different groups of means used for “Unperformed action” and “Badly performed action” meaning construction.

Key words: article, critical remark, criticism, English-language scientific discourse, genre, implicit means, meaning construction, negative evaluation.

До найбільш актуальних питань сучасного мовознавства належить вивчення наукової комунікації, спричинене величезною роллю науки для сучасного суспільства. Розвідки науковців спрямовані на дослідження наукового дискурсу [5; 6; 12 та ін.] та його жанрів [8; 14 і т. д.], провідним із яких є стаття [9; 16].

Критика, що є обов'язковим компонентом наукової статті, поставала об'єктом аналізу сучасних зарубіжних мовознавців [10; 11; 13; 15], однак цілому засоби актуалізації аксіологічного змісту критичних зауважень залишилися поза увагою фахівців.

Метою цієї статті є вивчення імпліцитних засобів вираження негативної оцінки у критичних зауваженнях англомовної наукової статті.

Об'єктом дослідження є критичне зауваження в англомовній науковій статті, предметом аналізу виступає аксіологічний зміст критичних зауважень, що реалізується за допомогою імпліцитних індикаторів.

Матеріалом роботи були 1027 критичних зауважень, отриманих з 350 статей з 10 гуманітарних дисциплін, опублікованих в електронних наукових журналах Великої Британії та США за 2009–2011 рр.

Критику / критичне зауваження (КЗ) трактуємо як вербально виражене негативне ставлення автора до певного (фрагмента) наукового дослідження [1, с. 1].

Аксіологічний зміст КЗ в англійській науковій статті (АНС) реалізується за допомогою експліцитних (лексичних [2] і лексико-граматичних [3]), а також імпліцитних засобів.

Імпліцитне вираження негативної оцінки є непрямим способом об'єктивації ставлення суб'єкта до об'єкта, під час якого має місце «кодування оцінної інформації» [7] та відбувається ментально-комунікативний процес конструювання адресантом і адресатом імпліцитних смислів за типом «інтендування – виведення» [4, с. 327]. Цей процес полегшується за рахунок наявного в суб'єктиві англійського наукового дискурсу спільного знання та за допомогою індикаторів імпліцитних смислів, котрі визначають як «вербальні й невербальні засоби, що вказують на наявність у висловленні імпліцитного смислу» [4, с. 328].

Керуючись цими міркуваннями, відносимо до імпліцитного типу ті КЗ, в яких наявні індикатори (у нашому випадку вербальні), що служать основою виведення смислу – негативної оцінки. Спектр індикаторів у КЗ є досить широким, до нього належать зокрема:

1) мовні засоби, які вказують на відсутність знання та / або необхідність цього знання (92,03 % від усіх імпліцитних засобів). Серед них зафіксовані такі:

- дієслова, що позначають необхідність здійснення подальших дій:

(1) *Empirical research will show the justice seeker's answers and choices, but whether those are potentially the best in that particular context **requires** an overview of the entire legal repertoire available and an assessment of the quality of the various systems concerned.*

(require an overview and an assessment = there is not an overview and an assessment → is not studied enough)

(2) *While this study suggests the link between EI and stress may be worth pursuing, **much work remains** to be done to fully explore the*

relationships between emotional intelligence and stress in students in various health professions. (much work remains to be done = not enough work is done → is not studied enough)

- модальні дієслова, що вказують на необхідність здійснення подальших дій:

(3) *Even so, in order to obtain effective nerve block and to avoid post-procedural neurovascular complications in the mental region, **particular attention should** be paid to the morphology of the mental foramen.*

(attention should be paid to = no / not enough attention is paid to → is not studied (enough))

(4) *It logically follows that if courts are not the single object of access to justice research, **other remedies must** be explored as well, such as mediation agreements, police orders, municipal council decisions, etc.*

(must be explored = are not explored (enough) → are not studied (enough))

- іменники та дієслова зі значенням необхідності здійснення подальших дій:

(5) *Therefore there is the **need to carry out** more study on their relationship.*

(there is the need to carry out study = there are not enough studies → is not studied enough)

(6) *Nevertheless, there **remains a need** for medical sociology to focus on the critically ill from the patient's perspective.*

(there remains a need to focus = there isn't enough focusing → is not studied (enough))

- прикметникові словосполучення, які вказують на необхідність здійснення подальших дій:

(7) *Yet, what this revolution will look like, or even how revolutionary the digitalisation of Classics will be, is still very much **open to question**.*

(is open to question = inviting questions → is not studied (enough))

- мовні одиниці футуральної семантики (*future, further*) у сполученні з мовними одиницями, що позначають елементи концептосфери наукового дослідження:

(8) *The association between credit card debt and other health-risk characteristics deserves*

- further research** to confirm these findings.
(deserves further research = not enough research → is not studied enough)
- (9) **Further** research also can be conducted on the impact of NTI on organization performance.
(further research can be conducted = there isn't enough research → is not studied enough)
- мовні одиниці футуральної семантики у сполученні з дієсловами / модальними дієсловами на позначення необхідності здійснення дій:
- (10) **Further** work is **required** to determine which particular dimensions of job satisfaction influences workers' mental health the most.
(further work is required = not enough work → is not studied enough)
- (11) **Future** research **needs** to investigate this issue **further**, perhaps focusing on specific ethical values and the extent to which students consider them important, and how they relate to unethical behaviors.
(future research needs to investigate further = is not investigated enough → is not studied enough)
- (12) Finally, **future** research **should** consider individual differences and the potential moderating role of such differences.
(future research should consider = is not considered (enough) → is not studied (enough))
- мовні одиниці футуральної семантики у сполученні з прикметниками зі значенням необхідності здійснення подальших дій:
- (13) **Further** research in large samples across a variety of industries is **necessary** for greater generalization.
(further research is necessary = not enough research → is not studied enough)
- (14) **Future** investigations are **necessary** to shed some light on these latter points.
(future investigations are necessary = not enough investigations → is not studied enough)
- прикметники позитивної семантики в порівняльному ступені в поєднанні з модальними дієсловами або дієсловами, що вказують на необхідність подальшої розробки проблеми:
- (15) *New Jersey and African American historians **should be more attentive** to the racial politics in interracial suburbs.*
(should be more attentive = are not attentive enough → is not studied enough)
- (16) *Also, the goal of the study was to identify participants with a diagnosis of schizophrenia or schizoaffective disorder, but **better attention should have been given** to comorbid diagnoses as many people had, or likely had, other diagnoses, either other Axis I diagnoses (particularly substance use disorders) or Axis II diagnoses (e.g., personality disorders).*
(better attention should have been given = not enough attention has been given → is not studied enough)
- прислівники позитивної семантики в порівняльному ступені в поєднанні з модальними дієсловами або дієсловами, що вказують на необхідність подальшої розробки проблеми:
- (17) *Because the Quixote's publication at the beginning of the seventeenth century comes at such a critical juncture for Ariosto's reception both at home and in Spain, **it is important to consider more closely** the ways in which Cervantes dialogues with the Italian text's ambiguity.*
(consider more closely = is not considered enough → is not studied enough)
- питальні речення:
- (18) *In university circles too there can be little doubt of the role ICT has in the development of future academic practice, both in the sciences and arts, whether as a pedagogical tool or as a means of research <...> With software developing so quickly, what is to prevent work done in one format being rendered practically obsolete by future trends or simply left unrecorded in the virtual world of the digital age?³ What infrastructure is there to support digital projects in the same discipline, let alone those in different disciplines or across institutions and nations, and, in its absence, how can projects speak to each other in the*

*face of the growing multiplicity of media?⁴
What single platform can be established for
programmers and users alike, and how is a
common standard to be found, managed and
maintained?⁵ And what impact will these new
forms of media, these new ways of gathering,
representing and interpreting data, have on
approaches to Classics or the Humanities more
generally?⁶*

(замитання = відсутність певної інформації → is not studied enough)

• інші мовні одиниці позитивної чи нейтральної семантики, які в сукупності в контексті надають висловленню негативного оцінного значення:

(19) *While observers will sometimes recognize that New Orleans was declining in population and facing many problems before the storm (see, for example, Fussell 2007), most commentators have tended to concentrate on the changes brought about by the hurricane and on reconstructing from the hurricane.*

(commentators have tended to concentrate on = commentators study only one question and neglect others → is not studied enough)

(20) *Citing increased freedom and improved standard of living for men, and decreased standard of living and isolation for women, scholars who investigate the gendered divorce experience for men and women focus primarily on economic inequality, with men's socioeconomic status likely to be higher than women's.*

(scholars focus primarily on economic inequality = scholars study only one question and neglect others → is not studied enough)

2) мовні засоби, що вказують на необхідність внесення змін у дослідження (7,97%), серед яких зафіксовані:

• дієслова, котрі вказують на необхідність, у сполученні з іменниками на позначення того, що потребує зміни:

(21) *This casts the nets extremely wide and does require more clarification.*

(does require more clarification → the researcher has to modify his / her theory / hypothesis)

• модальні дієслова у сполученні з дієсловами на позначення зміни на краще:

(22) *While multiple regression analysis was able to explain a significant portion of the variation of data (53.8%), this number could potentially be improved with the addition of attendance and dropout statistics from the families analyzed.*

(could potentially be improved → methods should be changed for the better)

• інші мовні одиниці позитивної чи нейтральної семантики, які в сукупності надають висловленню значення необхідності внесення змін у дослідження:

(23) *Our findings, however, should be interpreted with caution.*

(findings should be interpreted with caution = to interpret the findings correctly specific methods should be used → interpretation methods should be changed)

(24) *However, it seems like most, if not all, altruism research has used two specific examples when studying life-threatening altruism.*

(research has used two specific examples = researches could have used other examples = the method used is not quite correct → the research method should be changed)

(25) *Also, it should be pointed out that the previous relevant researches have been conducted mainly in developed countries, leaving the generalization of their findings as an open issue for other research settings, such as transitional economies like Iran.*

(researches have been conducted mainly in developed countries = researches should have been conducted in different countries, not only in developed ones = material used is not quite correct for generalization of the findings → research material should be changed)

(26) *One scholar has gone so far to argue that 1897 was the "year that defined American journalism."²⁹*

(the scholar has gone so far = the scholar's theory / hypothesis is incorrect → the scholar has to modify his theory / hypothesis)

Отже, проведене дослідження дає змогу дійти висновку, що імпліцитний тип, який є менш інтенсивним способом вираження негативної оцінки ніж експліцитний, реалізується за допомогою індикаторів, поданих різними наборами засобів, застосовуваних для конструювання смислів «Нездійснена дія» та «Дія здійснена погано», причому більшість з них виступає опорою смислу «Нездійснена дія».

Перспективою роботи є компаративні дослідження імпліцитних засобів вираження негативної оцінки у критиці в англомовних та україномовних наукових статтях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балацька О.Л. Дискурсивні властивості критики в англомовній науковій статті : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О.Л. Балацька. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – 20 с.
2. Балацька О.Л. Експліцитні засоби вираження оцінки у критиці (на матеріалі англомовних наукових статей) / О.Л. Балацька // Вісник Житомир. держ. ун-ту імені Івана Франка. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – Вип. 62. – С. 187–190.
3. Балацька О.Л. Експліцитні лексико-граматичні засоби актуалізації аксіологічного змісту у критичних зауваженнях англомовної наукової статті / О.Л. Балацька // Наукові записки. – Вип. 130. – Серія : Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – С. 218–221.
4. Безугла Л.Р. Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному дискурсі : [монографія] / Л.Р. Безугла. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2007. – 332 с.
5. Ільченко О.М. Етикет англомовного наукового дискурсу / О.М. Ільченко. – К. : Політехніка, 2002. – 288 с.
6. Карасик В.И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 2002. – 477 с.
7. Корнева Н.А. Рецензія в сучасному науковому дискурсі: семантико-композиційний та комунікативно-прагматичний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / Н.А. Корнева. – К., 2010. – 21 с.
8. Яхонтова Т.В. Лінгвістична генологія наукової комунікації : монографія / Т.В. Яхонтова. – Л. : Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 420 с.
9. Bhatia V.K. Analyzing Genre : Language Use in Professional Settings / V.K. Bhatia. – London : Longman, 1993. – P. 150–159.
10. Crossed Words : Criticism in Scholarly Writing / [Ed. Françoise Salager-Meyer, Beverly A Lewin]. – Peter Lang Publishing, Incorporated, 2011. – 371 p.
11. Fagan A. The use of critical speech acts in psychology and chemistry research papers / A. Fagan, P. Martin // Iberica. – 2004. – No. 8. – P. 125–137.
12. Halliday M.A. K. Writing science : Literacy and discursive power / M.A. K. Halliday, J.R. Martin. – Bristol, PA : Falmer Press, 1993. – 283 p.
13. Harwood N. An interview-based study of the functions of citations in academic writing across two disciplines / N. Harwood // Journal of Pragmatics. – 2008. – Vol. 41. – P. 497–518.
14. Hyland K. Academic Discourse : English In A Global Context / K. Hyland. – Bloomsbury, 2009. – 256 p.
15. Salager-Meyer F. Rhetorical evolution of oppositional discourse in French academic writing / F. Salager-Meyer // Hermes, Journal of Linguistics. – 2000. – No. 25. – P. 23–48.
16. Swales J.M. Genre Analysis: English in Academic and Research Settings / J.M. Swales. – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1990. – 260 p.